

Còn Thương Bụi Chuối Mọc Sau Hè

Bờ tre, bụi chuối hai hình ảnh luôn nối liền với quê hương bản quán của người Việt Nam, hay ít ra nó cũng là hình ảnh quê hương trong ý nghĩ của anh Mười. Cứ mỗi khi có hình ảnh nào gợi nhớ đến lũy tre, bụi chuối là anh Mười nghĩ ngay đến nơi chôn nhau cắt rốn. Như buổi sáng hôm nay bước ra sau vườn bất chợt nhìn thấy bụi chuối lá rũ te tua vì cơn mưa đêm qua Thế là trí nhớ òa vỡ.

Cây chuối xanh mơn mớn, hay cây chuối te tua vì "Gió mưa bụi chuối te tàu ...", đều làm cho anh thấy thương thương, làm sao, khó mà diễn đạt được cái cảm giác lâng lâng, nó chạy rần rần dưới làn da, nó rung lên trong từng thớ thịt, nó kéo lên tận não, nó nghẹn ngào, rung rung. Thật là khó nói lắm. Như người uống nước, nóng hay lạnh tự "ên" người đó biết.

Nói đến chuối thì thiệt tình thì ai ai cũng biết, nhưng thử hỏi có bao nhiêu loại chuối, có mấy món ăn liên quan đến chuối thì... Úi chà chà ! thì có lẽ có người còn ngập ngừng không rõ. Ở cái xứ Mỹ này, chuối được chở từ Nam Mỹ lên chớ ở Bắc Mỹ làm gì có chuối\ "Ngộ thiệt !", anh lâm bầm trong miệng "Chuối không chịu được lạnh". Anh nghe nói trái chuối người ta hái và chở đi bán khi trái chuối còn xanh lè, xanh lét cho đến lúc tới tay mình có

lẽ cũng gần tháng hoặc hơn. Cái kiểu này bên mình kêu bằng chuối gió đá, chuối dú ép ... Thôi đó là chuyện người, còn bên mình trái chuối hình như hông có được quý trọng cho lắm. Sau bữa ăn phải có trái táo, trái nho, hay tẻ lắm cũng phải là dâu tây ... tráng miệng mới gọi rằng sang, rằng quý ... còn chuối là ... thì nhà quê lắm

Thiệt tình mà nói cho ra thì anh nghĩ con người ta khó hiểu thiệt.

Tản mản anh ngồi tính - Đất nước mình nói về chuối thì nhiều loại, chứ không chỉ có một loại như ở Mỹ này đây đâu nghen. Chuối ở đây kêu bằng chuối "Đỏ-Lệ", (Ăn trái chuối mà nhớ tới quê hương rồi lệ đổ hai hàng) Anh kêu như vậy cũng có lý do của nó; bởi vì ông chủ hãng chuối tên Dole, trên trái chuối có ghi rõ ràng. Nghe nói đâu rằng ông là Thượng Nghị Sĩ của quốc hội Hoa Kỳ, và muốn ra làm Tổng Thống xứ Huê Kỳ.

Mỗi khi ăn trái chuối dù đó là trái chuối "gió đá" đỏ lệ, cũng đều làm anh liên tưởng đến quê nhà. Anh thường nói với bạn bè :

"Đất mình là vương quốc chuối đó mà. Nếu kể về chuối thì... chuối già hương, chuối hột, chuối lá, chuối sứ, chuối ngự, chuối chát, chuối mốc, chuối cau, chuối Đồng Nai và nhiều nữa "

Chuối thiệt là hữu dụng; trái chuối chín ăn đã đành, còn làm các món chuối, thôi thì lủ khủ : nào là chuối chiên, chuối nấu chè, chuối khô, chuối ép, chuối làm kẹo, chuối làm nhưn bánh tét chuối, còn gì nữa hông cà ? Còn chứ, còn cái bắp ở cuối buồng vẫn không bỏ đâu nghen, xắt ra ăn sống thì "hết xẩy con cào cào"; có những món ăn như bún bò Huế, bún ốc, bún riêu,

mì quảng mà thiếu cái món "bắp chuối" thì ăn mất ngon. Nhớ có lần ở Long Khánh vào một buổi chớm Đông, có chút mưa bay lất phất, có tí đất đỏ bám ở gót dầyTrí nhớ anh quay về vùng quá khứ khi nào anh chẳng nhớ...Những ngày mưa gió đó được thưởng thức món bún riêu nhà nghèo ở trước cổng nhà. Người đàn bà bán bún thường chỉ cho một ít kinh giới và rau muống chẻ thôi, ăn bún nhà nghèo, nhưng hôm đó bà dậm thêm vài cọng rau thơm và đặt biệt cho thêm một đĩa bắp chuối bào ... Ôi ! sao bữa đó món riêu trở nên có vị ngon đậm thắm đặt biệt. Những cọng bắp chuối bào thành từng khoanh, từng khoanh

"Khi bào bắp chuối cậu phải ngâm trong nước có tí hàn the để giữ cho cọng bắp chuối không trở nên xám đen xấu xí."

Người đàn bà vui miệng nói với khách hàng như vậy Nhìn những cọng bắp chuối bào có màu trắng trắng, nâu nâu khiêm nhường nằm trộn lẫn trong màu xanh phơn phớt của lá kinh giới, thêm cái xanh đậm đà đậm thắm của lá thơm rau quế; một tổng hợp về màu sắc đơn giản, không trau chuốt, không kiểu cọ nhưng không kém phần nghệ thuật, làm anh liên tưởng đến cô gái Bắc với chiếc áo tứ thân, với chiếc khăn mỏ quạ tay vắn về chiếc nón quai thao Những cô gái đảm đang mà Cụ Tú Vị Xuyên viết ra hình ảnh rằng :

*Quanh năm buôn bán ở ven sông,
Nuôi cả năm con với một chồng.*

Những khi đọc thơ của cụ Tú khen bà Tú, anh lại nghĩ đến chuyện này, cái chuyện các bà mẹ Việt Nam :

*"Trời mưa lác đác ruộng dâu,
Cái nón đội đầu, cái rổ cắp tay
Bước chân xuống hái dâu này,
Nuôi tằm cho lớn có ngày ươm tơ .
Thương nhau một chút ban sơ,
Làm than đã trải nắng mưa đã từng.
Xa xôi ai có tỏ tường,
Gian nan tân khổ ta đừng quên nhau."*

Từ cái bắp chuối đến tô bún riêu cua làm cho trí nhớ chạy lung tung, làm anh nhớ mẹ già còn đang ở Việt Nam, nhớ những ngày "trốn học bị đòn đau, mẹ chưa đánh roi nào đã khóc" (Thơ Giang Nam), nhớ những ngày mùa nước nổi mẹ chèo xuồng cho con đi học; nhớ những ngày mẹ tát đĩa bị gai cá trê đâm nhức nhối nhưng mẹ vẫn cố nhịn chịu cơn đau để chuối người theo con lóc bự đang vui mình dưới vũng sinh. Nhớ cây bần, cây mắm, nhớ khô sặc nước mắm me . Và nhớ cái hồi năm năm, nghe kể rằng cái hồi bị đói vì người Nhật thu mua lúa, người mình phải ăn tới củ chuối đó mà, lại nhớ về cái ngày bị đi tù hồng có lấy cái củ chuối để ăn.

Ngoài trái chuối bắp chuối ...thân cây chuối non ăn sống cũng không đến nổi tệ, khi trộn nó với các loại rau khác như : Húng cây, rau quế, kinh giới, tía tô, rau ngò, rau ngổ, đinh lăng, chuối chát, khế chua ... thì nó trở thành món không thể thiếu được khi ăn gỏi cá sông, hay là mắm và rau

À ! Anh vỗ đùi cái bốp "Còn cái này mới ngộ nghen hông, cái bẹ cây chuối đó mà. Thân cây chuối được lớn lên nhờ những cái bẹ (tách ra khỏi cây nó hơi giống cái máng xối) và những cái bẹ này đem bọc cá lóc mà nướng truôi

thêm bánh trắng nè, rau sống nè, cuốn chấm mắm me thì khỏi chê Có người còn nói rằng cái bẹ đó có khả năng làm bay mùi tanh của cá lúc khi mình bọc nó nướng cá. Nhưng bây giờ làm gì có lúc mà trui ? Làm gì có bẹ chuối để bọc ? Coi xấu xí làm vậy chứ cây chuối cũng nhiều công dụng lắm.

Nhưng có người họ biểu rằng : " Dân mình vì nghèo nên mới ăn bậy ăn bạ chứ ngon cái nổi gì cái món bắp chuối, gỏi cá, bún riêu .." Anh nghe thì nghe vậy chứ anh không có chấp mấy lời nói đó, anh chỉ buồn buồn thôi Anh hay nói với bạn bè "Người Mỹ họ thích " ham-bơ-gơ, hótđốt", người Ý khoái "Bi-xà, bà-ghét-ti", người Mễ Tây Cơ với "Bà-rí-tò"..v..v..và v.v...thì người Việt thích bún riêu mắm tôm. Ai có phần nấy, nếu mình không ăn được pizza, hamburger thì người ta cũng đâu có quen cà pháo, mắm tôm. Người ta thích món "Pho" thì mình cũng xơi được "ba-bi-kiu". Hồng có gì lạ hết. Hồng có ai khen mình giỏi vì ăn được đồ người, "đồ" Tây, "đồ" Mỹ và cũng hồng có gì mắc cỡ, mắc càng khi mình ăn "mắm dza rau" ăn cá kho quẹt, hay ngồi lại với nhau nấu món canh rau đay ăn với cà pháo

Sách ca dao có câu :

*Trời sinh ra đã làm người,
Hay ăn hay nói hay cười hay chơi
Khi ăn thì phải lựa mùi,
Khi nói thì phải lựa lời chớ sai
Cả vui xin chớ vội cười,
Nơi không lễ phép chớ chơi làm gì.
Ta không chê của người,
Ta không khen của ta*

*Nhưng dù sao đi nữa,
Ta về ta tắm ao ta,
Dù trong dù đục ao nhà vẫn hơn.*

Anh nhớ có người nhạc sĩ (có lẽ cũng ở đâu miệt vườn) viết ra bài ca như vậy : "Mẹ kêu cậu tới gần ngồi mẹ nhổ tóc sâu, hai chị em tóc bạc như nhau ... rồi chọt thềm rau đắng nấu canh ... xin được làm mây mà bay khắp nơi giang hồ, tới chốn quê xưa ..." đó là "còn thương rau đắng mọc sau hè".

Cây rau đắng có gì ngon mà mẹ thêm khi mẹ trên đầu đã hai thứ tóc ? Phải chi mẹ thêm nem công chả phụng, trân châu bát bửu, hũn chương, yến sào thì nói làm gì. Mẹ chỉ thêm rau đắng nấu canh. Mẹ ơi ! Mẹ có biết ở quê hương mới có rau đắng để nấu canh, và cũng chỉ có quê hương mới có bông so đũa, bông súng, lá giang

Anh tần ngần hồi lâu nghĩ ngợi, lừng lơ chơi vơi vì ban nhạc, và thương quá là thương người mẹ, người cả đời hy sinh cho chồng, cho con. Mỗi lần nhớ nhà là anh nghĩ liền đến mẹ, người đàn bà xắn quần ống thấp ống cao, đã lo lắng cho ông già tía, và cho đám nhóc nên người . Không ai không có mẹ ? Và bà mẹ nào lại không thương con ? Những người mẹ khi :

*"Đi ra đường soi gương đánh sáp,
Khi về nhà liếm láp nồi niêu".*

Liếm láp vì người mẹ nhà nghèo luôn nhịn phần mình cho người thân trong nhà. Anh nghĩ như vậy, nên khi anh nghe bài ca rau đắng anh buồn muốn khóc. Anh nghĩ tới những bụi chuối sau hè, nhớ những bữa canh rau đắng.

Nhìn bụi chuối anh thấy hình ảnh cặm nín của người đàn bà Việt nam

*Gió lay bụi chuối sau hè,
Anh theo vợ bé bỏ bè con thơ*

Cây chuối không là cái gì hết trơn trong cái thế giới bùng bùng, bèo nhèo này, nhưng cây chuối còn rung trong gió là đời sống của con người còn một chỗ để trú chun, còn một chỗ để đi về

Khi con suôi đã tràn về biển cả, hoà nhập vào chỗ bao la bát ngát của đại dương, với những đợt sóng thần mang bước chân trôi đi muôn phương, ngàn nẻo, chắc nó chẳng còn nhớ tới cái nguồn nơi đã sinh ra vài giọt nước làm nên con suôi ?

*"Đêm khuya vầng trăng rằm.
Mẹ đi rón rén vào nằm bên con.
Cánh tay ngăn ngủ no tròn,
Khư khư giữ chiếc gối ôm không rời
Cựa mình nhoén miệng thật tươi
Mơ chi trong mộng mà cười vậy con ?
Ngoài kia trăng dãi đầu non
Trong mơ có thấy trăng tròn quê ta ?
(Lời Mẹ Ru - Thơ Trương Anh Thụy)*

Tiếng róc rách của con suôi nhỏ khi len qua từng khe đá như tiếng mẹ ru khi mình còn nhỏ, tiếng ì ầm khi vượt những thác ghềnh, qua đồi cao, xuyên trũng thấp như lời la mắng, lời dặn dò lúc mình dợm bước vào đời ... nhưng

con suốt lúc nào cũng, dịu dàng, đầm thắm, và thần tiên nư lời ru của mẹ.
Nhưng ... ở một xã hội mà :

*Đồng tiền là tiên là phật,
Là sức bật của tuổi trẻ,
Là sức khoẻ của người già,
Là cái đà cho danh vọng,
Là cái lọng để che thân,
Là cán cân của công lý
Ôi đồng tiền, thiệt hết ý*

Thì chuyện xuôi, chuyện xuôi, chuyện xuôi, chuyện xuôi, chuyện xuôi
nghĩa, cội nguồn chắc là vô duyên lắm ? Anh chợt bật tiếng cười khan khi tự
thấy mình "quê một cục". Nhưng, vốn sinh ra bên dòng sông, lớn lên bên
ruộng lúa, vào đời bằng tiếng à ơi của mẹ, tiếng võng kéo kệt buổi trưa hè và
thực chất là anh dân ruộng "đầu trần, chun đất" nên nghĩ làm sao thì nói ra
làm vậy mà thôi . Nhớ tiền nhân có nói :

*"Đồng tiền không phẫn không hờ,
Đồng tiền khéo điếm khéo tô mặt người"*

Đúng thiệt đó chứ. Tính anh lắm cảm, nói trước quên sau lại hay có cái tật cà
kê dê ngỗng nên tía anh cứ chửi nhưng "chết cái nét hồng thềm chừa" nên
hồi nhỏ bị roi mây đét đít hoài Bây giờ trong cuộc đời ba chìm, bảy nổi, chín
cái linh đình trong cuộc sống, anh khoái nhứt hạng là thân thiết đi lại với
mấy bà con "bình dân học vụ", thích nói lời nói vè, có vắn có điệu của ông
cha mình thưở trước. Lương làm sở Mỹ chỉ đủ trả tiền phòng trả tiền cơm

tháng, nhưng anh có thì giờ để được rí rả ngồi nghe họ kể chuyện đời xưa, được nghe những bài lý, nào Lý Cái Mơn, lý qua cầu, lý quạ kêu ... lý quá trời là có lý như bài "Lý Giao Duyên".

"Chạnh nhớ đến quê hương.

Canh tàn đêm thất thểu .

Nghĩ thương cho song đường.

Tuổi hạc, đa mỗi khi tiết Đông thiên.

Ấm lạnh đường bao, chưa rõ âm hao .

Phận con bắt hiểu cam đành.

Biết bao giờ trở lại quê hương.

Lo báo đền dưỡng dục thâm ân."

Đó, người dân quê hiền lành như cục đất, có sao nói vậy, tấm lòng chơn chất thật thà. Bờ tre bụi chuối giờ cách xa, có nhớ nhau thôi cũng đành. "À ơi ! Chiều chiều chim vịt kêu chiều, nhớ nồi xôi nếp, nhớ siêu nước chè."

Tiếng hát trầm ấm từ chiếc máy thu thanh "Xin được làm mây mà bay khắp nơi giang hồ..." Anh quay trở vô phòng nằm ngửa trên sàn nhà nhớ ông già tía anh ổng hay dặn rằng :

Thà ăn bắp hột nấu xôi,

Còn hơn giàu có mồ côi một mình.

Anh nghe chừng như ... Một giọt mằn mằn long lanh vừa lăn tròn qua gò má nhưng chưa rơi xuống thảm ...

Nguồn: dactrung
Được bạn: Ct.Ly đưa lên
vào ngày: 27 tháng 3 năm 2007